

Sisäministeriölle

Viite: Lausuntopyyntönnö 21.6.2018 (SMDno-2018-1061)

Asia: Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta

Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikossa mainittuun esitysluonnokseen liittyen sekä lausuu sisäministeriölle kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä

OSKU pitää esitystä muilta osin hyvänä ja edistettävänä, mutta näkee esityksen 14 c §:n erittäin ongelmallisena ja toivoo sen perusteellista ja kiireetöntä uudelleenvalmistelua.

Esitysluonnoksen valmistelu

OSKU katsoo, että arpajaislain muutosprosessi ei ole edennyt hyvän lainvalmistelun periaatteiden mukaisesti. Valmistelussa ei ole huomioitu riittävää avoimuutta, osallistavuutta, asiantuntijoiden riittävää kuulemistä ja huolellista kokonaiskuvan muodostamista. Perusteettomasta kiireellisyydestä kertoo jo hankkeen aikataulu ja lausuntokierroksen sijoittuminen yleiselle lomakaudelle. Tämä on erityisen kohtuutonta esityksen sisältäessä merkittäviä uhkia kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten heikentämisestä.

OSKU haluaa kiinnittää huomiota myös lausuntopyynnön jakeluun, sillä lausuntopyynnön jakelu erityisesti kolmannen sektorin toimijoiden osalta vaikuttaa erittäin epäjohtonmukaiselta. Esimerkiksi OSKUn lausuntopyyntö tavoitti nuorisovaltuustojärjestön Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n välittämänä. OSKU katsoo, että esitysluonnos olisi ehdottomasti tullut toimittaa lausuttavaksi niille toimijoille, joiden asemaan ja rahoitukseen ehdotetuilla muutoksilla saattaa olla merkitystä.

Esitysluonnoksen sisältö

Lain muuttamisen tavoite rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisen tehostamisesta on tärkeä ja kannatettava. Tavoitetta ei kuitenkaan voida saavuttaa ilman kattavaa ymmärrystä pelihaitoista ja niiden estämisen keinojen vaikutuksista, mikä tekee esitysluonnoksesta hätiköidyn. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, rahapelihaittojen jakautumisesta eri väestöryhmien kesken ja niiden kustannuksista yhteiskunnalle on hyvin vähän tietoa. Rahapelaamisen kokonaisuuteen liittyvä hyöty- ja haitta-analyytitutkimus

Suomessa on käynnistynyt, mutta tulokset puuttuvat vielä. Johdonmukaista ja vastuullista lainvalmistelua olisi, että ensin kartoitetaan perusteellisesti ongelmat ja niiden vaikutukset, vasta sitten luodaan ratkaisut näiden ongelmien purkamiseksi. Nyt annetussa esitysluonnoksessa ehdotetaan siirtymistä suoraan järeisiin puuttumisen keinoihin, vaikkei vielä ole tietoa kevyempienkään keinojen vaikutuksesta.

Yksittäisiä huomioita esitysluonnoksesta ja sen vaikutuksista

- ***Esityksessä mitätöidään perusteettomasti sen läpimenosta aiheutuvat haittavaikutukset***

Esitysluonnoksessa todetaan, että sillä voi olla jossain määrin vaikutuksia myös yleishyödyllisten yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimintaan niille myönnettävien avustusten määrän vähentyessä. Kirjaus on väheksyvä, kun otetaan huomioon sekä nykyinen suomalaisen kansalaistoiminnan vakiintunut rahoitusmalli, jossa merkittävä osa kansalaisjärjestöjen toiminnasta rahoitetaan veikkausvoittovaroin, että kolmannen sektorin Suomessa perinteisesti vahva rooli ja yhteiskunnallinen merkitys. Järjestöjen tuottama palvelu-, harrastus-, vapaaehtoistyö- ja edunvalvontatoiminta on useissa tutkimuksissa todettu panos-tuotto-suhteeltaan merkittäväksi ja vaikuttavaksi sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta. OSKU huomauttaakin, että tästä toiminnasta leikkaamisella olisi erittäin merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

- ***Nuorisotyöstä leikkaaminen on leikkaamista yhteiskunnan tulevasta hyvinvoinnista***

On huomionarvoista, että mikäli nyt esitetty uudistus olisi toteutettu ennen Veikkauksen, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoton vuonna 2017 toteutettua fuusiota nykyiseksi Veikkaukseksi, olisi muutos koskenut ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen peliautomaatteja ja vaikuttanut siten ainoastaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitukseen. Nyt esitetty pelituottojen todennäköinen väheneminen asettaa jo muutenkin pienimpiin rahoituksensaajiin kuuluvan nuorisotalan heikoimpaan asemaan. Hyvinkin pienillä avustuksilla toimintaansa pyörittäville nuorisojärjestöille leikkaukset saattavat pahimmillaan tarkoittaa toiminnan merkittävää supistamista tai jopa koko toiminnan lakkauttamista. Samoin kuntien nuorisotyön valtionosuudet ovat jo nyt erittäin vähäisiä kunnan muihin sektoreihin verrattuna, eivätkä kestä enää leikkauksia.

- ***Esitysluonnos on ristiriidassa Sipilän hallituksen politiikan kanssa***

Sipilän hallitus on johdonmukaisesti korostanut edistävänsä muun muassa norminpurkua, joidenkin säänneltyjen toimintojen vapauttamista sekä yrittäjämysteisyttä. Nyt esitetyt

Lausunto 10.8.2018

muutokset eivät palvele näitä tavoitteita - päinvastoin. Lisäksi on huomionarvoista, että esimerkiksi alkoholilainsäädännön uudistamisessa edettiin täysin päinvastaiseen suuntaan kuin nyt tehdyssä esityksessä, vaikka alkoholinkäytöstä aiheutuvat terveydelliset ja sosiaaliset haitat ovat yhteiskunnallisesti merkittävästi suurempia ja yleisempiä kuin pelihaitat.

OSKUn ehdottamat muutokset esitysluonnokseen

Ensisijaisesti OSKU ehdottaa, että esitysluonnos palautetaan valmisteluun 14 c §:n osalta. Samalla tulisi valmistella myös tunnistautumista koskeva valtioneuvoston asetuserä, joka annettaisiin eduskunnalle lakiesityksen yhteydessä. OSKU toivoo myös, että esitysluonnoksen jatkovalmistelussa noudatetaan hyvän lainvalmistelun periaatteita.

Toissijaisesti OSKU ehdottaa, että mikäli esitysluonnosta ei palauteta valmisteluun 14 c §:n osalta, lakia sovellettaisiin 14 c §:n osalta vasta 1.1.2023 lukien. Pidempi siirtymäaika olisi paitsi talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätöksen mukainen, myös kaikille osapuolille kohtuullinen ja mahdollistaisi hallitun valmistautumisen muutokseen sekä Veikkauksen että edunsaajien osalta.

Lisäksi OSKU esittää, että osana arpajaislain uudistusta käynnistettäisiin laaja pohdinta- ja ratkaisutyö kansalaisjärjestöjen rahoitusmallista tulevaisuudessa. OSKU pitää tärkeänä, että arpajaislain muutoksen mukanaan tuomat mahdolliset avustusten määrän laskut pyritään tavalla tai toisella kompensoimaan edunsaajille.

Helsingissä 10.8.2018

Emmi Pentikäinen
Puheenjohtaja
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

Juuso Luomala
Pääsihteeri
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

Lisätietoja:

- pääsihteeri Juuso Luomala, juuso.luomala@osku.info, 044 977 4014

Lausunto 10.8.2018

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry on vuonna 2001 ammatillisen II-asteen opiskelijoiden perustama ja omistama opiskelija- ja nuorisjärjestö, jossa ammattiin opiskelevat itse tekevät toiminnan ja päätökset. OSKU on amisten oma etu-, palvelu- ja ennen kaikkea harrastejärjestö, jonka toiminta on uskonnollisesti sekä puolue- ja ammattiyhdistyspoliittisesti sitoutumatonta.